Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Lars Davidsen

Navnefæller og forkerte slægtninge

Aarhus marts 2023

Indhold.

Indledning. 5449
Min farfars side. 5450
Min farmors side. 5453
Min morfars side. 5454
Min mormors side. 5460
Efterskrift. 5464
Materialet. 5465
Noter 5466

Indledning.

Jeg har mange gange været lige ved at tage ”forkerte” slægtninge fordi de har haft de samme navne som de ”rigtige,” uden at det skyldes fejl i materialet. En enkelt gang har jeg ikke opdaget det med samme. Jeg har taget en ”forkert” dåb på min farmors side, med flere ”forkerte” aner eller navne til følge, som jeg har måttet slette i en ny udgave.

Navnefæller er et stort problem inden for almueslægter med alle de mange almindelige navne. Det er blandt andet i de ældre kirkebøger, hvor oplysningerne ikke er så mange og systematiske. Her kan folketællingerne 1787 og 1801 være til stor hjælp. Især i kirkebøgerne før 1787 kan det være umuligt at se de ”rigtige” med en rimelig form for sikkerhed. Det kan for eksempel ske når man ved en dåb forsøger at nå en generation længere tilbage. I den situation kan man med lidt held udelukke nogle muligheder ud fra tidligt begravede. Begravede småbørn skal selvfølgelig aldrig stå på en anetavle. Man kan også helt mangle ”rigtige” navnefæller og kun have ”forkerte,” så man på den måde bliver snydt, uden at vide det, og på trods af at det ikke skyldes fejl i materialet.

Der er også navnefæller, som jeg er beslægtet med. For eksempel er der tre gange Ole Davidsen og mange, som ligesom min morfar hed Søren Uhrenholt.

Der fandtes ikke faste regler for navneopkald. Man kan ikke stole på de såkaldte opkalde-regler, som blandt andet er opkald efter bedsteforældre. Men jeg har måttet tage højde for særlige navneforhold i lokalsamfund, som man ikke kan vise med statistik eller på nogen teoretisk måde. Konkret betyder det at jeg ofte har fundet forbløffende mange personer af samme navn, når jeg har ledt efter en ane, uden at kunne se, hvilken, der er ”rigtig,” for slet ikke at tale om hvordan den ”rigtige” kunne være beslægtet med den eller de ”forkerte.” Man kunne også sagtens opkaldes efter nogen, man ikke var i familie med, men som blot havde gjort sig bemærket i lokalsamfund. Det er selvfølgelig en hjælp, hvis personnavnene var usædvanlige. Dem var der ikke så mange af blandt almueslægt eller gårdmænd og husmænd.

Min farfars side.

Min farfar provst Valdemar Christian Davidsen (1902-94) var opkaldt efter en farbror af helt samme navn, som var murermester i Fuglebjerg. De brugte begge fornavnet Valdemar, ikke Christian. Ser man på anetavlen for min farfar var der to generationers forskel på Ole Davidsen den Første og på den Anden. Der er fire generationers forskel på Ole Davidsen den Anden og på min bror, som er Ole Davidsen den Tredje.

Davidsen-slægtens danske stamfar Johan Struve dukkede op i København i 1713, hvor han giftede sig. Hvorfra i Tyskland kom han? Var det fra Slesvig-Holsten? Det har Flemming Davidsen sat sig for at undersøge. Han er i kontakt med andre forskere i Struve-slægt, og han er også bruger af My-Heritage-tjenesten. Meget længe mente han at Johan Struve var født i Rendsborg i 1771. Ved at slå op i Rendsborg kirkebog har Flemming senere fundet ud af at en Johan Struve var døbt det år, men der er i dåbsregistret også anmærkningen "mort." Latin "mors" betyder død, så det var et spædbarn, der døde. Det har Flemming kaldt for en katastrofe. Vi ved ikke, hvor og præcis hvornår "vores" Johan Struve var født, således heller ikke, om det var i Slesvig-Holsten. Note [1]

En af min farfars tip4-oldeforældre hed ane (142) Hans Hansen, og det var et af de allermest almindelige navne. Han havde en datter, min farfars ane (71) Sidse Hansdatter, som blev døbt i 1702, og denne dåb står i Gunderslev kirkebog: Rigsarkivet. Arkivalieronline. Kirkebøger. Sorø amt, Gunderslev sogn. Enesteministerialbog, 1645 FVD-1803 VFD. Døbte 1702. Opslag 73.

"…
Samme dag (Dom. Septuag(esima) (Ifølge Bauers kalender 12. februar 1702)) blef Hans Hansen (i) Rejnstrup en datter døbt og kaldet Zitzel.
…"

Det var således denne døbte piges far, som var min farfars ane (142) Hans Hansen. Han er et godt eksempel på at det kan være vanskeligt at finde data med sikkerhed på grund af mistanke om en hel masse navnefæller. En grundig undersøgelse af Gunderslev kirkebog viser, at han måske var født i Rejnstrup og døbt 23. februar 1679, og at han måske efter at have været gårdmand samme sted i mange år også døde her og blev begravet 9. august 1754, disse datoer har jeg ikke indtastet. Andre kirkebøger indgår ikke i undersøgelsen, og det er længe før tiden med de fortrykte skemaer siden

1813. Han skulle have været gift to gange og fået 8 børn. En Hans Hansen i Rejnstrup skulle være fæstegårdmand i 1700, 1730 og 1743. Der er flere tegn på at der var navnefæller. For eksempel er der tre mulige begravelser (samme kirkebog som oven for):

"…
1719: Hans Hansen i Osterhus 68 aar gammel. …
1730 En gammel mand af Rejnstrup Hans. …
1754: Hans Hansen Rejnstrup 70 aar. …"

Sidstnævnte af disse begravelser er den mest sandsynlige, men visse aldersangivelser sår tvivl. Undersøgelsen af Gunderslev kirkebog i den lange periode 1679-1754 viser at der allerede ved dåben i 1679 eller året før var en anden Hans Hansen i Rejnstrup, Gunderslev sogn. Det var faren, der således måske hed det samme. Der er et notat om at denne far døde året før i 1678, men begravelsen mangler. Note [2]

I mit slægtsforskningsprogram Brothers Keeper har jeg indtastet 26 slægtninge, som hed Hans Hansen. 9 af dem var uden mellemnavne, og to af disse var omtalte far og søn, som står på anetavlen for min farfar, anerne (142) og (284) Hans Hansen. Sidstnævnte ane burde jeg måske ikke have indtastet fordi sønnens dåb fra 1679 er tvivlsom.

På den anetavle, min farfar fik lavet i 1940erne, er der en del andre navnefæller.

Min farfars tipoldefar ane (20) Peder Hansen: Der er taget en "forkert" af samme navn i dødsregistret, de døde begge i 1835. Ane (20) Peder Hansens far var derfor ikke Hans Andersen, som der står på den gamle anetavle, men ane (40) Hans Larsen Holm, gårdmand i Svennerup.

Desuden er jeg i tvivl om forældre til min farfars oldefar ane (14) Jens Olsen og min farfars tipoldefar ane (30) Jens Andersen, således at jeg kun er sikker på de to mænds fædres navne og ikke deres data: Ane (28) Ole Jensen og ane (60) Anders Pedersen.

Jeg har fundet dåben for ane (14) Jens Olsen fra 1803, hvor faren hed ane (28) Ole Jensen. Der er to mulige fædre af det navn, hvis man sammenligner med folketællingen 1801.

Desuden har jeg fundet at ane (30) Jens Andersen døde i 1839. Der er to mulige dåbe for ham fra 1776 og til forældrene to mulige par i folketællingen 1787. Begge mulige fædre hed det samme, ane (60) Anders Pedersen. Note [3]

Min farfars tipoldefar ane (16) Ole Davidsen den Første havde en søn Hans Olsen, som var født i Rejnstrup i 1806. Den Hans Olsen i Kirkeskoven, som blev gift med Mette Sofie Jensdatter i 1837,

var ikke Ole Davidsen den Førstes søn, men en navnefælle, som ikke var af min farfars slægt, og som var født i det nærliggende Tystrup sogn i 1804. Man kan følge dem begge i folketællingerne 1834-40. Det er et klart bevis for at det var to forskellige mænd. Note [4]

Min farmors side.

Ifølge familietraditionen var min farmors dobbelte tip2-oldeforældre i lige linje ane (32) og (38) Lars Sørensen ”fra Karrebæk.” Han var det tidligste led i en Sneslev-linje. Jeg kan bekræfte, at han hed Lars Sørensen, men det er forkert at han var fra Karrebæk. Jeg mangler dåben både for ham selv og hans søn til anetavlen, ane (16) og (19) Peder Larsen.

To forkerte dåbe for denne Peder Larsen: For det første en dåb af Marvede sogn (nabosogn til Hyllinge) i 1752: ”Peder, Lars Nielsens søn af Spiellerup.” For det andet en dåb af Hørslev sogn i 1753: ”Lars Larsens søn Peder.”

Begge de to døbte forlod som børn deres fødesogne, væk var de. Havde jeg kun haft den ene af disse to uligheder, og havde jeg ikke vidst at faren ikke kun hed Lars, men også Lars Sørensen, kunne jeg have taget en ”forkert” dåb. Det synes jeg er tankevækkende. Så havde det været held i uheld, hvis jeg ikke havde kunnet udelukke den ene fra den anden. Jeg står således med tre forskellige af navn Peder eller Peter Larsen, der er født nogenlunde samtidigt, den ”rigtige” med uoplyst fødested samt to ”forkerte,” hvoraf den ene var fra Spjellerup, den anden fra Hårslev sogn. Jeg ved ikke af at de tre navnefæller var beslægtede, heller ikke, om de alligevel var opkaldte efter hinanden eller nogle helt andre. Navnet Peder eller Peter var såre almindeligt. Note [5]

Nu kommer vi til den dåb, hvor jeg kom til at tage fejl, uden at jeg opdagede det med det samme. På min farmors side er der hendes dobbelte tip3-oldemor ane (95) og (111) Maren Thorsdatter (omk 1716-1762). Jeg havde fundet et opslag, hvor en pige Maren Thorsdatter blev hjemmedøbt 26. januar 1716, faren var Tord Nielsen i Gumperup (i dag Klinteby). Både navn og tidspunkt passede fint. Ud fra dette fandt jeg begge forældre og to bedsteforældre, som jeg alle har set mig nødsaget til at slette. I samme kirkebog havde jeg overset en begravelse, hvor der står at Tord Nielsens datter af Gumperup blev begravet 12 dage gammel 2. februar 1716. Som nævnt oven for kan døde småbørn selvfølgelig aldrig stå på en anetavle. Note [6] Se også oven for på min farfars side, hvor der står at en Johan Struve i dåbsregister 1771 var ”mort,” hvilket må betyde ”død som spæd.”

Min morfars side.

Min morfar blev døbt Søren Christensen, men fik 10 år gammel navneforandring til Søren Christensen Uhrenholt. Han var glad for sit eget fornavn. Derimod var han lidt irriteret over mellemnavnet Christensen, som han aldrig slap af med. Det kan virke ulogisk, når han var konservativ og var døbt med det, men selvfølgelig er det upraktisk at have et navn, der er såre almindeligt. Mange med et almindeligt efternavn bruger i stedet for et ualmindeligt mellemnavn, hvis de har et sådant.

Der er fire generationer Søren Uhrenholt, der starter med min morfar: 1. Min morfar selv, 0203c-01 Søren Christensen Uhrenholt. 2. Min morbror 0203ca Søren **Aksel** Uhrenholt. 3. Aksels søn og min fætter 0203ca1b **Søren** Peter Uhrenholt. 4. Aksels anden søn og min anden fætter 0203ca2a Jens Uhrenholts søn 0203ca2aa **Daniel** Søren Uhrenholt.

Den tidligste fæster på Uhrenholt, hvis navn vi kender, og som vi med sikkerhed ved er af min morfars slægt, er ane (64) Christen Justesen. Hans søn og efterfølger på gården Uhrenholt hed ane (32) Søren Christensen. Han har sandsynligvis kaldt sig for Søren Uhrenholt. Efterfølgeren og sønnen ane (16) Niels Sørensen Uhrenholt havde et par sønner, der hed Søren Nielsen Uhrenhol(d)t, hvoraf den ældste var opkaldt efter farfaren og den yngste efter morfaren. Den ene kaldte sig for Søren Uhrenholdt med D, mens den anden kaldte sig for Søren Uhrenholt uden D. Disse brødres halvbror, ane (8) Christen Nielsen Uhrenholt, havde en søn, 0809h Søren Christensen, som nåede at blive konfirmeret, men som døde ret tidligt og ikke fik børn. Mindst to af Christens andre børn blev kaldt for Uhrenholt, så det er sandsynligt, at denne Søren Christensen kaldtes for Søren Uhrenholt.

Der er således mange i slægten af navnet Søren Uhrenholt. Min morfar har ikke selv haft kendskab til det tilbage i tid. Han var ikke opkaldt efter nogen. Der står i hvert fald ikke noget om det i hans erindringer.

Der var i perioden 1756-70 tre navnefæller Søren Christensen på naboejendommene Uhrenholt, Korup Mølle og Møllegaarden i Visborg sogn, hvoraf den ene var ane (32) Søren Christensen, nok i daglig tale kaldet for Søren Uhrenholt. ”Vores” Søren Christensen døde på gården Uhrenholt i 1770, mens de to andre står i folketællingen 1787, så det er helt klart at det var tre forskellige mænd. De ser ikke ud til at være beslægtede. Heldigvis har det ikke voldt problemer at holde dem ude fra hinanden. Her kan man ikke blive snydt af sognets kirkebog, ganske enkelt fordi den er brændt.

2425d Jens Christensen Porsgaard var født i 1801 og også opvokset på Porsgaard. Herfra flyttede han til et bolsted i det egentlige Graverhuse, som han fik fæstebrev på. Den forrige fæster hed Jens Nielsen og kaldtes for Jens Lundsgaard. Senere kaldte Jens Christensen Porsgaard sig også for Jens Lundsgaard. For at være sikker på at kunne skelne mellem de to mænd må man vide, at "vores" Jens Lundsgaard fik sit fæstebrev i 1830.

Det er ikke lykkedes mig at finde dåben for ane (23) Maren Nielsdatter, som måske var fra omkring 1762. Hun skulle ud fra folketællingen 1787 være født i 1762-63 og ud fra begravelsen i 1800 være født i 1755-56, og vides at have opholdt sig i Vokslev og Bislev sogne på Nibeegnen. Da aldrene passer dårligt sammen, og da kirkebogen for Nibe købstad og Vokslev sogn først starter i 1765, for Bislev sogn dog allerede i 1740, er det for lidt at gå videre med. Jeg har alligevel prøvet at finde hende som ugift og hendes forældre ved at sammenligne døbte, tidligt begravede og konfirmationer med mulige fædre i folketællingen 1787 og også hendes børns faddere, men det vrimler med muligheder. Man kunne gætte på at faren hed Niels Olesen, da en mand af det navn var en af forloverne for hende ved en trolovelse fra 1783, men det kan ikke bekræftes.

Derimod er det lykkedes mig at finde hendes mand ane (22) Frands Frandsens forældre, selv om hans dåb ser ud til at være gået tabt. Her er det afgørende at Frands Frandsen ikke var så almindeligt et navn som Maren Nielsdatter.

Jeg har heller ikke fundet ane (34) Christen Christensens dåb med sikkerhed. Ud fra hans begravelse i 1775 i Rostrup kirkebog, hvor han var af Vrå, skulle han være født i 1741 eller sidst på året 1742. Der blev døbt en Christen Christensen i 1748, denne dåb passer for dårligt. Derudover har jeg i samme kirkebog fundet ikke færre end fire af navnet, der alle blev døbt i 1741. Fædrene var af Brøndbjerg, Stenstrup, Vrå og Rostup, mødrenes navne mangler. Da han blev gift i 1770 var han af Vrå, hvor han som sagt også døde, så dåben, hvor faren var derfra, er mest sandsynlig, men det er alt for usikkert.

Der var ofte den fornavneskik inden for den samme store søskendeflok at ældste dreng blev opkaldt efter farfaren, næstældste dreng efter morfaren, ældste pige efter farmoren og næstældste pige efter mormoren, se også brødrene Søren Uhrenhol(d)t oven for.Ane (28) Mads Nielsen havde to sønner, som begge hed Niels Madsen, og som blev født med blot 2½ års mellemrum: 2829a Niels Madsen døbt 21. april 1782 og 2829b-14 Niels Madsen døbt 10. oktober 1784. Det var ane (28) Mads Nielsens to ældste børn. Når de begge kom til at hedde Niels har det været fordi de var opkaldt efter deres

farfar og morfar, den ældste efter farfaren ane (56) Niels Madsen og den yngste efter morfaren ane (58) Niels Sørensen. Ane (14) Niels Madsen overtog farens gård 8. september 1808. Jeg troede først at det var den ældste af de to brødre. Men lægdsruller fortæller, at han faldt i søslaget ved Sjællands Odde 22. marts tidligere samme år. Efter slaget blev han meldt savnet, men familien har været klar over eller antaget at han var omkommet, så hans lillebror fik deres fars gård.

Min morfars mors forældre, anerne (6) Jørgen Laursen kaldet Pors og (7) Lene Kirstine Nielsdatter, fik 9 børn i 1860-77. 5 af dem blev voksne, det ene var selvfølgelig ane (3) Kirstine Laursen. Det yngste barn var dødfødt. Så var der 3 børn, som alle blev døbt Christian, og som alle døde som spædbørn. Jeg ved ikke af at de var opkaldt efter nogen.

Ane (24) Christen Andersen fik i sit tredje ægteskab med ane (25) Lene Pedersdatter blandt andet to sønner, 2425b og 2425c-12, der var født med et års mellemrum, og som begge blev kaldt Laus. 2425b Laus Christensen blev døbt 21. januar 1798 og begravet 4. februar samme år, 3 uger gammel. 2425c-12 af samme navn blev døbt 20. januar 1799. Ved ham var der først skrevet et andet navn i kirkebogen, vistnok Anton. Men det blev streget over, så også dette barn kom til at hedde Laus. Jeg troede først, at ane (12) Laust Christensen Porsgaard var født i begyndelsen af 1798, men ved gennemgang af dennes søskende viste det sig, at det var navnefællen og broren året efter.

Jeg vidste fra et notat af min far at 0809ia Kristine, skal være Kirstine, Christensen fik en søn inden ægteskabet, som hed Marinus, og som blev opfostret hos bedsteforældrene. Fra skøder vidste jeg, at denne søn hed Jens Marinus Jensen kaldet Uhrenholt, og at han tidligst døde i 1946. Under jagten på denne Jens Marinus Jensen fandt jeg i kirkebøgerne for Skelund sogn ikke færre end fire andre personer af samme navn, og som var nogenlunde jævnaldrende.

Under døde var der en Jens Marinus Jensen, død 1. februar 1953, en forhenværende bolsmand i Veddum, som var født 27. november 1877. Da jeg slog efter under denne mands fødsel, var der en anden Jens Marinus Jensen født 1. maj samme år, begge var født i Veddum. Under konfirmationer fandt jeg at manden født 1. maj 1877 blev konfirmeret 5. april 1891, men også, at en tredie Jens Marinus Jensen af Veddum, født i Solbjerg sogn 24. juli 1881, blev konfirmeret 29. september 1895. En fjerde stod under fødsler, født 19. november 1874 i Veddum.

Ingen af disse fire, født i 1874-81, var søn af Kirstine, der da også selv var født i 1868. Da jeg havde fundet Kirstines giftermål i 1890, gennemgik jeg fødslerne i sognet fra 1880erne. Her fandt jeg

endelig den "rigtige" Jens Marinus Jensen, der var født i 1886. De to født 19. november 1874 og 1. maj 1877 var brødre.

I nævnte notat af min far står der for øvrigt, at Kirstine fik Jens Marinus inden ægteskabet med Gees Karl. Det er ikke forkert, men faren var Kirstines tilkommende mand.

Anerne (38) Niels Andersen Tømrer og (39) Maren Nielsdatter var begge af Helberskov, Als sogn, da de blev gift i 1776. Ved folketællingen 1787 var familien flyttet til Als by, hvor de også ses ved folketællingen 1801. Parrets aldre passer ikke helt overens i de to folketællinger, men ud fra børnene er jeg sikker på at det var den samme familie. Ved den sidste folketælling i 1801 var der kommet et par med samme navne og med omtrent samme aldre i Helberskov. Dette ”forkerte” par var opført som en familie for sig. De var begge i første ægteskab og må være tilflyttet sognet i perioden mellem folketællingerne 1787 og 1801. Havde jeg ikke haft disse folketællinger, men kun kirkebogen, havde jeg taget det ”forkerte” pars begravelser, hvis da ikke skiftet efter ane (39) Maren Nielsdatter havde vist mig den rette sammenhæng. Endda døde begge kvinder og senere begge mænd nogenlunde samtidig. Dertil kommer at det ”rigtige” pars datter ane (19) Ane Marie Nielsdatter ved folketællingen 1840 var af Fruerlund, også Als sogn, sammen med sin mand ane (18) Jens Pedersen og dertil en enkemand, inderste og almisselem Niels Andersen, 90 år, som døde senere på året. Der er ikke tale om hendes far ane (38) Niels Andersen Tømrer, selv om alderen kan passe, da faren var død som aftægtsmand i Als by i 1832. Navnene Niels Andersen og Maren Nielsdatter var også så almindelige i sognet, at det har været umuligt at finde det ”rigtige” pars dåbe med en rimelig form for sikkerhed.

En hjælp er tilnavne, som man i lokalsamfundene har benyttet sig af til netop at kende forskel på navnefæller. Anerne (60) og (62) Christen Nielsen var begge af Helberskov, Als sogn, og var nogenlunde jævnaldrene. Når deres data ligner hinanden så meget havde de måske fælles aner, man kan forestille sig at de var fætre eller halvfætre. De kaldtes for henholdsvis Spillemand og Greb.

Ane (60) Christen Nielsen Spillemand havde ved folketællingen 1801 tre sønner, som alle var gårdmænd i Als sogn med hver deres egen familie: 6061a Niels i Helberskov, 6061b Christen i Als by og 6061c-30 Axel Christensen Spillemand i Helberskov. Under hver af disse tre familier eller husstande var der en Christen Nielsen, det har været faren eller nogen af samme navn som faren, alle steder nævnt uden noget tilnavn. Hos 6061a Niels var det en tjenestekarl og enrolleret matros, som ikke ser ud til at være af min morfars slægt. Det viste sig at være hos 6061b Christen i Als by, enkemand ane (60) Christen Nielsen Spillemand opholdt sig, selv om han forvirrende nok i alle andre af

mine kilder med ham var af Helberskov. Den Christen Nielsen, som opholdt sig hos 6061c-30 Axel Christensen Spillemand, var Axels svigerfar ane (62) Christen Nielsen Greb.

Ane (20) hed Jens Jensen og dennes far hed ane (40) Jens Christensen. De kaldtes begge for Jens Hasseris, som henfører til Hasseris ved Ålborg. Tilnavnet har betydet, at jeg med sikkerhed har fundet ane (20) Jens Jensen Hasseris' dåb og forældrene.

Da ane (41) Kirsten Mikkelsdatter af Øster Hornum giftede sig første gang i 1716 var både brudgom og mandens far "Niels Nielsen af Abildgaarde." Ægtemanden flyttede hen til hende, mens hendes svigerfar blev boende i Abildgaarde til sin død et par år efter.

Ane (57) Maren Olufsdatter af Helberskov, Als sogn, havde flere navnefæller, der også var af Helberskov. Der var 5 vielser med brude af navnet, som tilmed også var af Helberskov i 1731-50.

Da anerne (8) Christen Nielsen Uhrenholt og (9) Lise Jensdatter giftede sig i 1836 hed begge forlovere Jens Pedersen: "Selvejergaardmand Jens Pedersen Uste Af Als og husmand Jens Pedersen af Fruerlund." Den ene var Lises far ane (18) Jens Pedersen. Det viste sig at være sidstnævnte, som flyttede fra Als til Fruerlund i perioden 1834-36.

Forlovere og faddere kan i nogle tilfælde være nyttige, i hvert fald som indicier. Ane (24) Christen Andersen var før han blev gift med ane (25) Lene Pedersdatter i 1795 gift to gange. Han giftede sig ifølge Solbjerg kirkebog i 1793 for anden gang med Anne Larsdatter. Forlovere var Christen Larsen og I. Jellesen. Ud fra hendes begravelse i 1795 skulle hun være født cirka 1761. I Solbjerg kirkebog fandt jeg to dåbe, som kunne være for ane (24) Christen Andersens kone nummer to: En Ane, døbt 30. november 1760, og en Anne, døbt 18. oktober 1761. Begges fædre hed Laurs, og begges fædre var af Solbjerg by. Den første piges mor hed Anne Jellisdatter, og en af fadderne hed Peter Jellesøn. Det må have været denne første pige, som giftede sig med ane (24) Christen Andersen. Forloveren I. Jellesen var nok pigens morbror. Både i 1777 og 1780 blev der i Solbjerg kirke konfirmeret en pige ved navn Anne Lausdatter. "Vores" var nok den første, da hun skulle være den ældste af de to. I folketællingen 1787 møder vi igen de to piger af samme navn, begge i Solbjerg by. Den ene var 23 år og tjenestepige. Den anden, den "rigtige" (hun står også som den ældste), var 24 år og boede

hjemme hos moren, enken Anne Jellesdatter. Pigen havde en bror, der hed Christen, og det har nok været den anden forlover ved brylluppet i 1793.

Tjenestefolk kan være svære at finde fordi de flyttede så meget og sjældent står med tilnavne. I afgangslisten for Visborg sogn for året 1861 finder man to personer lige efter hinanden, som begge hed Niels Peter Christensen, som begge var tyende, og som begge blev meldt som afgang pr. 1. november til Bælum sogn. Den første var 28 1/4 år gammel, den sidste 27 år. Førstnævnte havde anmærkning fra N. Christensen, Glerup, sidstnævnte fra Chr. Smed, Glargaarden. Præsten har været opmærksom på, at de to karle kunne forveksles med hinanden. Det har været derfor, at han opførte dem lige efter hinanden på listen. Hvilken af dem er den samme som tjenestekarlen ane (4) Niels Peter Christensen Uhrenholt?

Svaret gives i hans skudsmålsbog, som ejes af mig, og som er indgående beskrevet i kapitlet om Uhrenholt-siden (se også afskrift). Den plads, som han forlod, var på Glargaardene. Sidstnævnte af de to karle var altså ”vores” Niels Peter. Det passer også bedst med aldrene. Få dage efter, 5. november 1861, fyldte han 27 år. For samme sogns afgangsliste 1856 findes også en karl, der kunne have været ane (4) Niels Peter. Men ifølge skudsmålsbogen kan det ikke være ham. Note [7]

Min mormors side.

Den seneste eller i hvert fald vigtigste ane i hele min slægt, hvor jeg har kunnet finde en "forkert" navnefælle, er for en tipoldemor. Det er på min mormors side, og det er for denne mormors farmor ane (5) Ane Marie Nielsdatter (1825-99). Heldigvis er vi så langt oppe i tid at der er fortrykte skemaer i kirkebøgerne, som er blevet brugt siden 1813. Den "rigtige" blev født uden for ægteskab i Skellebjerg sogn. Om faren ved jeg kun at han hed Niels Jensen, at der var mange navnefæller, og at han tjente på hovedgården Nørager.

Det rigtige sted at starte må være i kirkebogens dødsregister, for her er jeg helt sikker på at jeg har den rigtige. Hun døde i Tersløse by og sogn 20. december 1899, og havde anden gang været gift med min mormors far ane (2) Hans Peter Pedersens far ane (4) "Jens Pedersen, skrædder og husmand i Tersløse, (som også var) deres sidste fælles bopæl." Fødselsdato mangler, men der står at hun blev 74 år, og når hun samtidig døde så sent på året 1899, må hun være født i 1825. Det næste vil være at finde hende i kirkebogs fødselsregister. I dødsregistret står der også om hende: "Født i Tersløse af forældre Niels Jensen og hustru Sara Henriksen, huusfolk i Tersløse." Navnene må være rigtige, men ikke "huusfolk i Tersløse," viser det sig.

Min mormors far ane (2) Hans Peter Pedersens mor ane (5) Ane Marie Nielsdatter blev ifølge Skellebjerg kirkebog født 21. november 1825. Hun blev hjemmedøbt 21. december 1825 og døbt i Skellebjerg Kirke 8. januar 1826. I hovedministerialbog står der om forældrene: "Ugift fruentimmer Sara Henriksdatter i Herrestrup, som til barnefader udlagde Niels Jensen tjenende på Nøragergaard." I kontraministerialbog står der om de samme forældre: "Moderen fruentimmeret Sara Henriksdatter, opholdende sig hos indsidder Peder Hansens enke i Hebberyde, til barnefader blev udlagt mandspersonen Niels Jensen paa Nørager." Det er således uklart om Ane Marie blev født i Herrestrup eller i Hebberyde, men Skellebjerg sogn er korrekt.

Faren ane (10) Niels Jensen tjente på Nøragergaard eller Nørager. Ifølge Trap Danmark og moderne kort er det eneste mulige Nørager på Sjælland hovedgården Nørager, i dag Buerup sogn, der i 1919 blev udskilt fra Sæby sogn, Holbæk amt. Nørager ligger 5-10 km nordvest for Skellebjerg sogn.

En ”forkert” Ane Marie Nielsdatter blev ifølge Tersløse kirkebog født 11. september 1825. Forældrene var husmand i Atterup Niels Sørensen og hustru Kirsten Jensdatter. Ved folketællingen 1834 var hun hjemme hos faren og en stedmor i Atterup by, Tersløse sogn.

Ved søgning i Dansk Demografisk Database på Holbæk og Sorø amter mener jeg at have fundet den ”rigtige” Ane Marie i folketællingen 1834. I Gryderup, Boeslunde sogn syd for Slagelse i Sorø amt, var der en inderste og daglejer med kone, to børn, en inderste mere med en datter og dertil et plejebarn Ane Marie Nielsdatter på løbende 8 år, den ”rigtige” skal være løbende 9 år. Denne Ane Marie Nielsdatter ses ikke i samme familie i de næste folketællinger fra 1840 og 1845, og hun er ikke med på sognets til- og afgangslister 1839-40. Boeslunde sogn i 1834 er måske ikke så sandsynligt, men det er mit eneste bud i Holbæk og Sorø amter.

Ved folketællingen 1840 er vi på sikker grund. Den purunge Ane Marie, løbende 15 år, var almisselem hos en gårdmand i Atterup, Tersløse sogn, hvor der også var gårdmandens kone, 3 børn, 3 tjenestefolk, og også en gårdmandsenke og almisselem, som havde to børn hos sig. Almisselem betød at forsørgeren fik betaling eller tilskud fra fattigvæsenet. I samme landsby, Atterup, var der også den ”forkerte” Ane Marie Nielsdatter, som vi har beskæftiget os så meget med, og hun var hjemmeboende. De to jævnaldrende piger og navnefæller kendte hinanden særdeles godt, når deres bopæl var i samme landsby, måske endda som naboer, det var et hus med Atterups familie nummer 36 (med den ”forkerte”) og en gård med Atterups familie nummer 40 (med den ”rigtige”). Sikke et sammentræf. Hvorfor var det sådan?

Min mormors farmor ane (5) Ane Marie Nielsdatter blev ifølge Tersløse kirkebog konfirmeret i Skellebjerg Kirke 1842. Under hendes alder står der at hun var født 21. oktober 1825, skal være 21. november det år. Der står ikke, hvor i Tersløse sogn hun opholdt sig, men under rubrikken forældre står der at stedfaren var indsidder i Tersløse Ole Jacobsen, hvor Ane Maries mor ane (11) Sara Henriksdatter, der døde i 1844, nok også opholdt sig, trods ægtemandens ”løsgængeri.” Sognepræstens dom over Ane Maries kundskaber og opførsel var temmelig gode for det første og meget god for det andet. I kundskaber lå hun langt under middel, mens de fleste andre konfirmerede på holdet også fik meget god opførsel.

Den forkerte” blev konfirmeret i Tersløse Kirke i 1840, hvor hun også var i Atterup, faren var husmand i Atterup Niels Sørensen. Der står at hun ganske rigtigt var født 11. september 1825.

Ikke længe efter forlod den ”forkerte” sin hjemegn. Hun var 14½ år og tjenestepige og blev meldt som afgang fra Tersløse sogn 1. maj 1840. I kontraministerialbogen er der et par meget vigtige henvisninger i jævnførelsesregisteret. Det var til at hun var født 11. september 1825 og blev konfirmeret i 1840. Det beviser, at det var den samme ”forkerte” Ane Marie Nielsdatter, som står på Tersløse sogns afgangsliste 1. maj 1840. Hun tog kort tid efter konfirmationen til nabosognet Munke Bjergby sogn, med tilgang 5. maj 1840, hvor hun også var tjenestepige. Efter at have tjent et par steder i sognet blev hun meldt som afgang til København 29. april 1842.

Takket være Dansk Demografisk Database har jeg fundet pigen i København i folketællingen 1. februar 1845, den tælling, hvor fødested for første gang er med. Hun tjente i Købmager-kvarteret, Østergade 72, 3. sal. Det var hos en vinhandler med hustru og to børn, der var også en student. Hun står selv som 19 år og tjenestepige, hendes fødested var ”Astrup, Tersløse sogn.” Det kan ikke genere os så meget, at der skulle have stået Atterup, det var hende.

Vi har nu fulgt denne ”forkerte” Ane Marie Nielsdatter, til hun var 19 år og tjente i København. Der er ingen grund til at tro at hun vendte tilbage til sin fødeegn, og vandring fra land til by var såre almindelig, urbanisering. Tilbagevandring har der ikke været meget af. København har altid haft et enormt ”sug,” som strakte sig til hele Sjælland.

Ved begge folketællinger 1845 og 1850 var Ane Marie tjenestepige hos den samme gårdmand Christen Hansen i Brandstrup, Tersløse sogn, mens den ”forkerte” var i København ved folketællingen 1845. Ved folketællingen 1855 var Ane Marie også tjenestepige i Brandstrup, hos gårdejer Carl Hagedom.

Når jeg mener at den i Skellebjerg sogn fødte er den ”rigtige” som Hans Peters mor ane (5) Ane Marie Nielsdatter, skyldes det ud over gennemgangen af kirkebogs dødsregister fra 1899 og at den ”forkerte” rejste til København efter sin konfirmation yderligere to forhold. Da den ”rigtige” giftede sig for første gang i 1856, står der udtrykkeligt, at moren var afdøde Sara Henriksdatter. Desuden får vi i folketællingerne 1880 og 1890 at vide, at hendes fødesogn var Skellebjerg, hvilket hun selv må have oplyst i en moden alder. Men det kan kun genere mig, at der ved den ”rigtige” Ane Marie Nielsdatter i folketællingerne 1845, 1850, 1855 og 1870 står den ”forkertes” fødesogn.

Jeg tror at der var nogen af de efterladte, der i december 1899 har villet dække over at forældrene ikke havde været gift, og aldrig blev det. Personligt har jeg ikke noget problem med det, men

det blev i sin tid betragtet som højst umoralsk og ukristeligt med børn uden for ægteskab. Hvor meget har sognepræsten, som førte kirkebogen (det er dog kun Tersløse sogns kontraministerialbog, som er bevaret for 1899), og som har været overbevist kristen, vidst? Havde han nogen interesse i at skrive, at forældrene var gift? Har sønnen Hans Peter, som var indre missionsk, oplyst det forkerte, og hvor meget har han selv vidst? Hvor godt kendte de to navnefællers forældre hinanden? Blev de to piger opkaldt efter den samme? Var de i familie langt ude? Havde pigerne fælles aner? Det er et skoleeksempel på, hvor let slægtsforskeren kan blive snydt. Tager man den "forkerte," får man "forkerte" forældre, når der ikke er tale om søskende. Den "rigtige" tog ophold i Tersløse sogn, mens den "forkerte" forsvandt fra fødesogn og hjemegn.

Alene det forhold at jeg har kunnet finde dem begge i den samme landsby, Atterup i Tersløse sogn, ved folketællingen 1840 og således samtidig, er et klart bevis for at det var to forskellige personer. De ses ikke at være beslægtede. Man må formode, at de har kendt hinanden særdeles godt da de var i konfirmationsalderen (Min mormor bilag III.2h og 5aa-an). Se også note. [8]

Efterskrift.

De mange navnefæller og deraf afledte faldgruber betyder, at man skal være sikker i sin sag, inden, man går langt tilbage. Hvis man for eksempel tager en forkert af bedsteforældrene til en anetavle, bliver måske en fjerdedel af tavlen det også. Man kan sagtens tage fejl, uden at det skyldes deciderede fejl i materialet, men som opstår ved at bruge det forkert. Et ganske udmærket eksempel vil være at tage en ”forkert” dåb, som giver ”forkerte” forældre. Det er sådanne fejl, jeg har forsøgt at undgå. Jeg har kunnet vise, at navnefæller også skyldes særlige former for slægtskab inden for min slægt. Jeg ved ikke, hvor meget det betyder at det var almueslægt eller gårdmænd og husmænd, som ellers er kendt for at have ”almindelige” navne. I købstæder og København skulle der være mange person-navne, som kom fra udlandet, for eksempel fra nordlige Tyskland, men jeg ved ikke, om det betød færre navnefæller. Jeg har ikke noget konkret at sammenligne med.

Materialet.

(1) Lars Davidsen: ”Lars Davidsens slægt” (2021).

(2) Tillæg til samme (2022).

(3) Lars Davidsen (red.): ”Flemming Davidsen og min bror Oles DNA-test” (2023).

(4) Benny Davidsen: Slægtsbog (2. udgave 2014).

(5) Gunderslev kirkebog 1645-1803 (Arkivalieronline).

(6) Bauers kalender.

Noter.

Min farfars side:

[1] Flemming Davidsen m.m. side 5.430-5.431.

[2] Benny Davidsen 2014 side 48-50 og 58.

[3] Forkerte og tvivlsomme navne til anetavlen for min farfar: Min bog del 1 side 124-26.

[4] Min bog del 1 side 149.

Min farmors side:

[5] Min bog del 42 side 1.225-1.226.

[6] Mit tillæg side 5.423.

Min morfars side:

[7] Navnefæller på min morfars side: Min bog del 56 side 1.876-1.882.

Min mormors side:

[8] Den ugifte Ane Marie Nielsdatter: Min bog del 97 side 4.727-4.735.